

FOAIA DIECEZANĂ

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:

Pe un an . . . . . 50 Lei
Pe jumătate de an . . . . . 25 "
Pe un pătrar de an . . . . . 12 1/2 "
Un număr . . . . . 1 Leu.

Manuscrisele se adresează redacției
„Foaia Diecezană“ iar banii de prenumăra-
țiune și inserțiuni administrației „Tipo-
grafia și Librăria diecezană“ în Caransebeș

Prețul inserțiunilor:

Pentru publicațiuni oficiale, concurse,
edict etc. publicate de 3 ori, dacă conțin
până la 150 de cuvinte 30 Lei, până la 200
de cuvinte 45 Lei, de aci în sus 60 Lei

Predică despre sudalme.

Rostită la întrunirea Cercului religios în
Verendin la 22 Mai (4 Iunie) 1923.

„Oricine va sudui pe Domnul
Dumnezeu său, acela își va purta
pedeapsa păcatului său.“ (III. Moi-
se 24, 16).

Iubiților Ascultători!

Dumnezeu făcând pe om, i-a dat în stăpânire pământul dimpreună cu toate viețuitoarele și făpturile aflătoare pe acest pământ. — Și pentru ca omul să le și poată stăpâni toate acestea, l-a înzestrat și cu daruri deosebite, așa: cu minte luminată, cu voință liberă, cu puteri trupești sănătoase, și mai presus de toate cu darul vorbirii, prin care omul, cu ajutorul limbii sale, poate spune cugetele și simțirile sale și altora, înțelegându-se astfel unii pe alții.

Toate viețuitoarele au limbă, prin care pot scoate niște sunete, unele chiar de tot plăcute, — cum e cântatul paserilor, dar toate sunt neînțelese; numai limba grăitoare a omului are darul de a fi înțeleasă.

Acest dar s'a dat omului, mai întâi pentru ca el cu limba sa grăitoare să preamărească pe Dumnezeu ca pe Făcătorul seu, să-l laude, să-i mulțumească, să ceară toate cele trebuincioase sufletului și trupului său; iar în al doilea rând, pentru ca să se înțeleagă cu semenii săi.

Călcând omul porunca lui Dumnezeu, și astfel căzând în păcat, a pierdut mult din aceste daruri deosebite, căci mintea luminată i-s'a întunecat, voința liberă i-s'a stricat, puterile trupești și sănătatea i-a slăbit și de odată cu aceasta și graiul limbii sale a decăzut, încât nu grăia numai cele bune, ci și cele rele, spurcate, înfiorător de urâte, vătămând astfel mărirea și sfințenia lui Dumnezeu.

Omul păcătuiește cu fapta, cu vorba și cu gândul. Dar nici un păcat, ce-l face omul cu fapta sau cu gândul, nu e așa de mare, cum e de mare, urât și înfricoșat un păcat ce-l face omul cu limba sa grăitoare; și acest păcat este sudalma și înjurarea de Dumnezeu. Pentru aceea Apostolul Iacob cu tot dreptul numește limba: „*Cuprinsul tuturor relelor*“... „*plină de venin aducător de moarte*“... „*mânjeste corpul și-l arde în flacăra gheenei*“ (Iacob 3, 5—10). Un s. părinte (S. Ieromin) zice despre sudalma așa: „*Toate păcatele asemănându-se cu sudalma sunt mai mici de cât aceasta.*“ — Iar un peoverb poporal ne zice: „*Toată paserea pe limba ei pere.*“

Păcatul acesta al sudalmei și înjurării de Dumnezeu vătămă mărirea lui Dumnezeu și strică celui ce înjură, smintește și scandalizează pe cei ce-l aud, încât nici nu să poate spune toată răutatea lui.

Despre stricăciunea cea mare, despre înfricoșatele urmări ale păcatului sudalmei și înjurării de Dumnezeu — foarte lătit între oameni, — voiesc să vă vorbesc astăzi.

Vă rog să mă ascultați!

I. C.I. S. Scriptură ne învață, că: „*În puterea limbii stă viața și moartea.*“ (Proverbe 18, 21).

Sunt oameni, cari, ca și albinele, au numai miere pe limba lor și pentru aceștia stă gătită viața de veci; sunt alții iarăși, de pe limba cărora iese numai venin, ca și de pe limba șarpelui și acestora le stă moartea vecinică. — Între acești din urmă se numără cei ce suduie, înjură pe Dumnezeu.

Cumcă sudalma sau înjurarea de Dumnezeu este un păcat foarte greu, înfiorător, e păcat de moarte, îl putem cunoaște și din aceea, că omul cu limba sa spurcată înjură de-adreptul numele lui Dumnezeu, al lui Cristos sau al sfinților lui, prin cea-ce se deosește cinstea, mărirea și sfințenia lui; drept aceea înțeleptul Sirach (37), cunoscând mărirea acestui păcat, întreabă zicând: „*Oh! cutezare oarbă plină de răutate, de unde ai venit, ca să acoperi pământul cu răutatea ta?*“

Într'adevăr așa e; acest mare și lătit păcat acoperă pământul, căci ori încotro te întorci, în loc de a auzi laudă despre numele lui Dumnezeu, auzi numai înjurături și sudalme; pruncul și bătrânul, bărbatul și tânărul cu toții, pe întrecute rostesc cu limba lor cele mai crâncene, cele mai înfiorătoare sudalme, încât și a le spune se înfioară inima adevăratului creștin, căci numele celui Prea-Sfânt și în lucruri cuvincioase numai cu sială trebuie să se pomenească.

Acest păcat acun e foarte lătit între oameni, și ce e mai dureros, că și la poporul nostru românesc, ba chiar și între fii acestei comune e așa de lătit și înrădăcinat, încât unii nici nu-și pot începe vorba fără înjurături și sudalme.

Mi-aduc aminte, cum povesteau bătrânii mei, că 'nainte vreme între Români nu se afla nici unul, care să fie vorbit nici de vorba rea (de diavolul), necum să fie îndrăznit a injura numele lui Dumnezeu, dar după ce au ajuns în atingere trăind împreună și amestecându-se cu alte popoare, adevăc cu Ungurii, cu Sârbii și alții, de atunci s'a lătit și între Români acest păcat spurcat. — De aceea și putem vedea deosebirea cea mare între viața bătrânilor noștri și între viața noastră, căci pecând ei trăiau o viață plină de putere, sănătate, bunăstare, mulțumire și fericire, noi, cei de astăzi, trăim în toate 'privețele mai rău, ca și cum Dumnezeu și-ar fi întors fața și darul său dela noi.

Și ce cugetați, ce părere aveți despre nefericiții aceia, cari înjură și suduie pe Dumnezeu?

În toți aceia s'a stins cu totul și cea din urmă schinteie de credință; li s'a scrintit mintea, dejosind cu limba lor spurcată pe Acela, caruia ar trebui să se roage, să i-se închine și să-l preamărească; mânie pe Acela, în a cărui mână stă viața și moartea lor.

Să vedem acum și mărimea răutății acestui păcat.

Tot păcatul e îndreptat contra măriei lui Dumnezeu, pentru că după cuvintele Ap. Pavel (Rom. 2, 23) „*Prin călcarea legii se necinstește Dumnezeu;*” totuși este deosebite între păcatul sudalmei și între celelalte. Căci dacă cineva fură, ucide, minte sau face alt păcat, cu acestea vatămă pe aproapele său și drepturile lui, și întru atâta vatămă pe Dumnezeu, că calcă legea lui prin ele. D. e. Precum cel ce se scoală contra împăratului este mai vinovat decât când s'ar scula asupra slugii împăratului, tot așa cel ce sudue pe Dumnezeu e mai vinovat, decât cel ce fură, ucide, minte. Și precum cel ce vatămă pe împăratul nu poate avea și căpătă ertare (grațiare), cum poate avea ertare cel ce vatămă pe Dumnezeu prin sudalmă? „*Căci dacă om vatămă pe om, se îndură earăși Dumnezeu, însă dacă omul vatămă pe Dumnezeu, cine se va ruga pentru dânsul?*” zice s. Scriptură (I. Imp. 2, 25).

Pentru ertarea acestor păcătoși nime nu se poate ruga, fiindcă e lege statorită, ca nime să nu cuteze a cere ertare pentru cei ce vatămă pe cel mai înalt, iar îngerii în ceruri, cari pururea se roagă pentru noi oamenii, cu mult mai mult onorează pe Dumnezeu, decât să se roage pentru înjurătorii lui.

Dacă aș zice, că cei ce sudue pe Dumnezeu sunt asemenea diavolului — care totdeauna e contra lui Dumnezeu — nu e potrivită asemănarea, căci pe când diavolul e numai cu cugetul, cu voința contra lui Dumnezeu, dar cu graiul nu poate face nimic, ci el încunjură pe oameni și-i îndeamnă, ca să îplinească ei, ceea ce nu poate el, de aceea cu dreptul zice S. Scriptură despre cei ce sudue pe Dumnezeu: „*Voi sunteți dela tatăl dracilor și voina lui voiți a o duce la îndeplinire.*” (I. 8 44).

Vedeți dară, că mai multă răutate face omul chiar și de cât diavolul prin păcatul sudalmei.

Și cine și ce este cel ce sudue? Au nu e mișelul de om, care cutează cu limba sa spurcată a grăi hulă contra lui Dumnezeu, la al cărui nume să pleacă cerul și pământul? Omul, așa zicând — un verme neputincios, își ridică capul său contra celui Atotputernic, care cu o suflare numai l-ar putea preface în praf și pulbere. Sau nu are Dumnezeu destule armate cerești, cari sunt gata a face toate la porunca lui? Firea întreagă strigă: au nu voiesti Doamne, să mergem să plivim neghina? Pământul întreabă: au nu voiești Doamne, că să-i inghit de vii în sinul meu? Focul și apa, toate cu un cuvânt, stau gata la porunca lui. S. Scriptură ne spune, că Dumnezeu prin niște muște neputincioase a fost în stare a pedepsi pe Faraon cel tare din Egipt. Apoi în câte forme și chipuri ar mai putea Dumnezeu să pedepsească pe cei ce-l sudue și înjură, dar fiind păcatul acesta mai mare ca altele, de aceea și pedeapsa trebuie să fie mai grea ca toate.

Duh este Dumnezeu și cine înjură pe Dumnezeu păcătuiește contra Duhului Sfânt, care păcat nu se iartă nici pe pământ, nici în cer. — Iar pedeapsa aceluia vor fi muncile cele vecinice în focul cel mai din afară al gheenei, unde va fi scrâșnirea dinților.

Înfrișoșată pedeapsă, groaznic foc e focul iadului, în care se muncesc cei păcătoși, unde precum am văzut într-o icoană zugrăvită, unii ard în flăcări de jumătate cu corpul lor, alții cu tot corpul, alții spânzurați de limbă, chinându-se acești din urmă — pare-mi-se — tocmai pentru suduirea și înjurarea lui Dumnezeu celui Prea Sfânt cu

limba lor spurcată și se cutremură omul numai la vederea unei astfel de icoane, dar câtă durere vor suferi suduitorii de Dumnezeu, când de faptă se vor munci în vecii vecilor în așa un foc înfrișoșat cu această groaznică pedeapsă meritată; de aceea ne și zice S. Scriptură: „*Oricine sudue pe Domnul Dumnezeu, își va furta pedeapsa păcatului său*” (III. Moise 24, 16).

Drept aceea, I. C., acum, după ce v'am arătat pe scurt ce păcat mare e sudalma și cât de grele și înfrișoșate sunt urmările lui, nu am destule cuvinte de încheiere a vă zice, a vă îndemna pe toți, să vă feriți de acest păcat groaznic.

Voi părinților și maicelor bătrâne, opriți totdeauna cu sfatul vostru înțelept pe oricare îl auziți, că îndrăznește a sudui pe Dumnezeu. Voi mamelor și taților, feriți copiii voștri de înjurături și vorbe rele ca de foc. Voi femeilor, stăruiti neîncetat pe lângă bărbații voștri, ca să se desvețe de sudalme și înjurături. Voi fete mari, feriți-vă ca de șerpi veninoși și ca de lupi turbați de acei juni și tânări, cari sudue și injură pe Dumnezeu, sau și alte vorbe rele grăiesc din gura lor și nu vă măritați după dânsi, căci aceștia sunt cei mai răi oameni și amar va fi de traiul vostru cu dânsii aici pe pământ.

Cugetați adânc la cele auzite despre păcatul sudalmei și vă feriți în viitor de el, plecați-vă inimile voastre spre cele bune și cinstite, iar pe Domnul Dumnezeu — închinându-vă așternutului picioarelor lui — cu limba, cu graiul vostru neîncetat laudați-l, mulțamiți-i și preamăriți-l acum și'n veci Amin.

Mehadica în 18/31 Mai 1923.

Ilie Imbrescu preot.

NB. Izvoare: 1. „Dumineca ortodoxă” rev.
2. Cuvântări bis — I. P. Papiu.

Primii gramatici români bănățeni.

IV.

Biografia și bibliografia lui Loga.

1773—1850.

În anul următor bătrânul nostru mai scrie în foaia din Brașov a lui Bariț, dar nu mai scrie nimic nou, nu mai scrie cărți, ci publică, că ce cărți are gata și cere, ca nația să-i deie bani pentru de a le putea tipări.⁸⁹⁾

Cărțile, cari le avea gata și pentru cari recurge la dărnicia neamului, caruia i-a închinat întreaga sa viață lungă și laborioasă, sunt:

1. (11) „*Istoria bibliei* a vechiului și noului testament, cu învățături ale moralității creștinești”, cu 24 icoane.

2. (12) „*Viața Preasântei fecioarei* maici lui Dumnezeu” cu 8 ilustrațiuni.

3. (13) „*Istoria Românilor*, dela zidirea Romei, sau dela anul 763 nainte de Christos; până la înjugarea Țarigradului de Turci, sau până la 1453”. 170 de coale în manuscris.

4. (14) „*Faptele Apostolilor*”.

5. (15) „*Plutarh pentru creșterea pruncilor*”.

6. (16) „*Marmontel, Viața lui Belizar Duca*”.

⁸⁹⁾ „Foaia pentru minte, inimă și literatură”. Brașov 1842.

generalul lui Iustinian II, împăratul Romanilor, cu ilustrațiuni.

Poentăm, că Belizarul legendar al francezului Marmontel a fost tradus mai înainte cu vr'o trei decenii de Samoil Clain, dar nu a fost tipărit! Există și azi, în biblioteca episcopiei unite din Oradea-Mare. Ar fi o delicioasă oste-neală, dacă s'ar putea da de traducerea lui Loga, și apoi să se compare limba din ele!

Din Marmontel, am văzut,⁹⁰⁾ că la noi a mai tradus Teodoroviciu, preotul din Pesta, o istorisire de cuprins moralizător: „Adelaida“; fu publicată în 1818 în Călimdarul lui Karkaleki, apoi iarăși peste 2 decenii, în tiraj aparte, în Buda, la 1836. Iară la anul 1829 cineva traduce și tipărește după el „Aneta și Luben“. Jean Fr. Marmontel a fost un scriitor la modă († 1799) în jumătatea a II-a veacului 18 și la începutul celui scurs. Cu toate acestea a trăit în destulă mizerie și a închis pleoapele uitat de toată lumea, carea îl savurase.

Cu dor doria îmbătrânitul dascăl și scriitor să-și vadă, fiind încă viu, toate scrierile sale ieșite de sub teasc; zice duios: „au sosit primăvara luminii neamului . . . în limba maicii să ne luminăm . . . *toți dinpreună să dăm*, că toți la oaltă facem un neam. . . Așa se zidește oltariul neamului și *din darurile a mai multora se aduc jertfele luminării*“.

Din a lui Loga jertfă și a altora câțiva, ca și el, s-a adus lumină neamului, s-a zidit altarul lui; Loga însă, biet de el și încă mulți alții de ai noștri, ca și Loga, nu au putut trăi din sfărămăturile ce se pun pe altarul neamului; măcar, că scris este, că cei cari servesc altarul și neamul, de acolo să și trăiască.⁹¹⁾

La bătrânețele sale era conștient de lucrul mult și îndelungat, ce a prestat culturei neamului! El scrie, comparându-și firul lung al vieții sale, față de ceilalți colegi profesori normali, cari toți au avut zile incomparabil mai scurte ca dânsul: „iară eu prin păstrarea proniei Dumnezești, — ca o ramură din trupina veche, — am ramas după dânsii sub sistema soarelui acestui pământesc; și am nădejde, că voi fi și eu cât de curând chemat la soarele dreptății“.

Un fruntaș pedagog dela școala din Arad, Dr. Petru Pipoș, zice despre Loga, că: „între toți colegii săi dela preparandie el a fost cel mai învățat; ca autor superior lui Țichindeal“.

Alt profesor și fost dascăl pe sate crede, că: „el (Loga) a fost unul din cei mai distinși pedagogi români, ai timpului său, carele a propagat lumină din Pesta până în Craiova“. (Iuliu Vuia).

(Urmează).

Din însemnările unui arciu știutor de carte.

— În valea Jiului. —

Poveste: de Sura.

— Mi-e mi place cum povestește diamantul, vorbi carbunele cătră cremene.

— Și mie mi place, răspuse cremenea; se vede, că trăește numai printre oameni cărturari și pentru aceea eu zic, să-l rugăm să ne vorbească mai departe. De fapt diamantul nu mai așteaptă să fie rugat și își urmă povestirea.

— După ce pietrele scumpe sunt scoase de acolo, de unde se găesc, sunt trimise la lustruit, unde li se fac fețișoare și unde li se dă netezirea cuvenită. Se înțelege de la sine, că mai întâi se aleg cele mai mari, de oarece nu sunt lucrate toate la fel: Cele mari sunt tăiate în briliant, iar cele mici în rozetă. Cele mijlocii sunt tăiate într'un amestec de cele două forme amintite.

— Cum se deosebește forma briliant de cea de rozetă? întrebă carbunele cu oarecare sfială.

— Nu-i lucru greu, răspuse diamantul. Rozeta are o față mare lată, iar celelalte fețișoare sunt niște triunghiuri, pe cât se poate de o potrivă de mari — cari se întâlnesc într'un singur punct. Forma briliant se înțelege ușor, dacă v'ați închipui două rozete prinse la o laltă prin fețele cele mari. Veți înțelege și mai ușor, dacă v'ați uita la mine.

Toți cei de față priviră și cercetară diamantul nostru cu foarte multă băgare de seamă și se încredințară, că — în adevăr, — era unul dintre briliantele cele mai frumos lucrate și cu clipiri minunate.

— Spune-ne, te rog, câteva din vieța Dumitale, îl rugă politicoș stropul de apă.

— Cu plăcere, răspuse diamantul, și îmi place să cred, că fiecare dintre Dumneazoastră va face ca mine.

— De sigur, răspuse stropul de apă.

— Am fost găsit în India acum câteva sute de ani și am fost adus împreună cu alți frați de ai mei și am fost vindut filozofului Spinoza, un mare cugetător — care tocmai pentrtrucă era mare, era nevoit să-și câștige pâinea cea de toate zilele cu mare trudă. Așa-i omenirea, de când a venit ea pe lume. Pe cei mai buni fii ai ei îi omoară, îi chinuește, le dă otravă, le taie capul, îi spânzură îi pironeste pe cruce — toate grozăviile, pe care mintea și-le poate închipui, sunt foarte bune pentru capul acestor cvintezențe ale lumii — iar partea cea mai de răs este, că după ce omenirea și-a sugrumat geniile, tot ea începe să le proslăvească în cărți, în monumente și nu rareori chiar și în temple. Și nici filozoful acesta n'a scăpat de soarta fatală a celor mai aleși copii ai omenirii. Ca să trăiască, el a fost nevoit să muncească între altele și la tăierea diamantelor. Veți înțelege, cât de grea este această muncă, dacă vă spun, că diamantul este cea mai tare dintre pietre — pe diamant nu-l poate zgârâia nici un corp cunoscut până astăzi.

Atunci cu ce se lustruește diamantul? întrebă carbunele.

— Diamantul nu se poate lustrui decât cu praf de diamant, răspuse briliantul. Dar munca nu-i ușoară. La o față cât de mică lucrătorul trebuie să se căznească cel puțin o săptămână.

Mi-aduc aminte de necazurile filozofului, mi-aduc aminte apoi, că în câteva sute de ani am trecut prin stăpânirea multor oameni bogați cu trupul, dar săraci cu duhul și nu m'a impresionat decât momentul, când una din stăpânele mele, Domnița Ralu, fca domnitorului

⁹⁰⁾ „Foia Diecezană“ 1922 nr. 25, pag. 3 cu nota 31.

⁹¹⁾ I Cor IX 7; 9; 11—4; Moişă III, XXVII 30; IV; XVIII 20; V, XIV, 22.

țarei acesteia, m'a dat ca dar prietenei sale, fermecătoarei Sultana Galățescu, în ziua când aceasta din urmă logodindu-se cu lăncu Jianu, eroul Olteniei, îl scăpase de spânzurațoare. De atunci am rămas în stăpânirea familiei Jienilor și zilnic mă bucur, văzând, că sămânța acestui neam de oameni ar făcea fală ori cărui popor de pe întinsul pământului. Eu numai atâta vă pot spune, pentrucă trăind mai mult în lumea femeilor, n'am putut afla mai multe.

— Mai știi eu câte ceva, încep stropul de apă.

— Povestește-ne, frate dragă, zise cremenea.

— V'ați încredințat, că diamantul este foarte mult prețuit, ca piatră de podoabă; dar pe lângă calitatea amintită se mai poate adăoga și alta: aceia că diamantul aduce și servicii însemnate în dezvoltarea civilizației omenirii.

— Ce servicii? întrebă cremenea, care era de felul ei foarte curioasă.

— Ca să găurească pietrele cele tari ale munților; când se fac tuneluri, sau când se scot pietre din cariere, oamenii se servesc de sfredele ale căror vârfuri sunt făcute din bucăți de diamant, pentrucă diamantul, fiind cel mai tare corp cunoscut, este în stare să sgârăie pietrele cele mai tari. Vânzătorii de geamuri și fabricile de sticlă au niște instrumente, în vârful cărora se așează câte o bucățică de diamant, care taie foarte ușor sticla.

— Bine, dar par'că spuneai, că diamantul se găsește foarte rar, și nu se întrebuințează decât ca piatră de podoabă, zise cremenea; cum pot să-l pună la sfredele, dacă costă atât de scump?

— Ai dreptate, încredință stropul de apă; diamantele curate și limpezi sunt atât de rare, încât ar fi păcat să le pună omul ca vârfuri de sfredele; în schimb se întrebuințează în scopul acesta diamantul negru care nu este nici atât de rar și nici atât de scump.

Dar mai este ceva, pe care trebuie să-l știe toată lumea: Ori cât de mare este prețul diamantului, calitățile și valoarea lui cresc cu atât, cu cât omul a pus mai multă muncă, mai multă pricepere și mai multă însemnare pentru tăiere și lustruire ei.

— Foarte adevărat! se amestecă în vorbă și inelul de aur, în care era prinsă peatra cea scumpă.

În foarte multe cazuri, munca și iscusința omului ridică valoarea lucrurilor. Așa de pildă în anumite cazuri prețul fierului — care este de câteva sute de ori mai mic ca al aurului — ajunge, după ce este lucrat, să întrecă până și valoarea aurului.

— Asta-i vorbă ca de popă ras, sări cărbunele.

— Ba-i vorbă de om cum se cade, răspunsă inelul.

Și ca să mă credeți, întrebați ciasul de aur al domnișorei celei mici, care nu se găsește nici la doi pași de noi.

— Inelul are dreptate, strigă acul cel subțire — părul roțiței — de la ceasornicul de lângă dâșii. Un chilogram de păr de ceasornic, costă cât zeci de kilograme de aur — adeveri dâșii. Ori arcele de ceasornic să fac din fier.

— Vedeți, dragii mei, zise diamantul, că munca și iscusința inobilează toate sforțările omului.

— Fericiți sunt unii, zise și cărbunele după câteva minute. Câte lucruri frumoase nu se vorbesc despre dâșii.

— Nu te grăbi, nenșorule, strigă stropul de apă. Crezi oare, că tu nu însemnezi nimic în lumea asta?

— Ce să însemnez? Pe mine mă scoate unul din pământ și mă arde. Atâta tot. Asta-i mare lucru?

— Eu mă mir de cum poți tu să judeci astfel,

zise stropul de apă? Oare puțin este, că de pe urma ta trăesc milioane de oameni?

— Nu-i tocmai așa, vorbi cărbunele cu oarecare amărăcine.

— Ba-i chiar așa, cum spui eu, ripostă stropul de apă. De pe urma scoaterii tale din minele de cărbuni trăiesc milioane de minieri, iar din munca lor familiile lor compuse din alte milioane de suflete. Cărbunele de pământ dă căldura trebuitoare în mii de fabrici, dă căldură la sute de mii de mașini de drum de fier și la zeci de mii de vapoare, cari străbat zilnic râurile, fluviile, mările și întinsul oceanelor.

Cine nu știe astăzi, că din cărbune se scoate cocsul întrebuințat la fabricarea fierului, gazul aerian întrebuințat la iluminatul orașelor și gudronul, din care se lăvănesc foarte multe fabrici de parfumuri, de materii colorante și de substanțe medicinale?

În afară de cele spuse, multe milioane de case nu sunt încălzite în timpul iernei decât cu cărbuni de pământ. Ba, eu pot să spun și mai mult: dacă ne-am închipui, că la un moment dat ar pieri printr'o minune cărbunele de pământ — în cazul acesta civilizația sau s'ar nimici, sau, în cazul cel mai bun, s'ar întoarce cu multe sute de ani în urmă.

(Urmează)

Ș T I R I

Personale. P. S. Sa Episcopul nostru diecezan *Iosif*, împreună cu P. S. Arhiereu *Filaret*, a sosit dela București cu acceleratul de Luni dimineața.

Din Parlament. Ultimele ședințe ale Camerei au fost destul de vii pentru sfârșitul unei lungi sesiuni parlamentare.

Opoziția s'a avântat la atac în câteva rânduri. — Cu toate acestea toate proiectele de legi prezentate spre dezbateri au fost primite — atât la Cameră, cât și la Senat.

S'a votat statutul funcționarilor, legea pentru lichidarea bunurilor supușilor fostelor state inamice și mai multe proiecte de legi de o însemnătate mai mică.

În ultima zi a fost depus pe biroul Camerei proiectul reformei administrative, care urmează să fie dezbătut în sesiunea de toamnă.

Au fost și două interpelări interesante: una a dlui Gh. Pop în chestia propagandei noastre în străinătate și alta a dlui Sever Dan în chestia areștării dlui Dr. Lazar Popoviciu din Brașov. — În jurul acestor interpelații discuțiile din ambele părți au fost foarte vii.

O altă chestiune, care a agitat spiritele din ambele tabere, a fost chestiunea sporului de salariu pentru corpul didactic. — Dl Vintilă Brătianu a declarat însă, că deși apreciază motivele, totuși nu poate accorda corpului didactic sporul de salariu solicitat de acești modești purtători ai făcliei culturei românești.

În ședința de Sâmbătă, 9 Iunie st. n., domnul primministru Ionel Brătianu a citit mesajul regal pentru închiderea sesiunii. — D. Sa a mulțumit apoi majorităților pentru munca depusă și i-a îndemnat la muncă pentru timpul vacanței.

Între partidul țărănesc și cel național au început tratative în vederea eventualei fuziuni.

În mijlocul parlamentarilor liberali se pare, că regionalismul începe să-și ridice capul, căci bănățenii și ardelenii și-au ales un comitet, care să reprezinte înaintea factorilor cu cădere interesele locale ale bănățenilor și ardelenilor.

Suveranii nostri la Varșovia. MM. LL. Regele și Regina vor merge la Varșovia spre a întoarce vizita din anul trecut a președintelui republicii polone.

Noul nunțiu papal la București. În locul Mgrului Marmaggi, care a fost transferat la Praga, a fost numit nunțiu papal la București Mgr. Angelo Mario Dolci.

Guvernul român și-a dat deja adesiunea sa și noul nunțiu în curând își va lua postul în primire.

Decorație. Diaconul Dr. Gheorghe Comșa, subdirector general în Ministerul Cultelor și Artelor, a fost decorat cu „Coroana României” în gradul de ofițer.

Felicitări!

Sedințele Sf. Sinod. În sesiunea actuală a Sf. Sinod, care s'a închis, s'a mai discutat raportul delegaților dela conferința pan-ortodoxă dela Constantinopol, privitor la modificarea calendarului. S'a ales o comisiune, care va întocmi regulamentul de aplicare al noului calendar. Din această comisiune fac parte: I. P. S. Sa Mitropolitul primat, episcopii Vartolomeiu al Râmnicului și Nectarie al Ismailului, senator P. Draghici, profesorii Dragomir Demetrescu, Chiricescu, Boroianu, Coculescu, Traian Lalescu și Otetelșanu și arhim. Scriban.

S'a desbătut apoi programul sărbătoririi a 50 ani dela moartea mitropolitului Andrei Șaguna.

Sărbătorirea — va avea loc în zilele de 27, 28 și 29 Iunie stil vechiu, în Sibiu și Râșinari.

La această sărbătoare, care va avea un caracter național, vor lua parte M. S. Regele și întreaga Familie Regală, miniștrii și arhierii ortodocși. Înaltul cler va oficia la Mitropolia din Sibiu o mare slujbă pentru odihna sufletului lui Șaguna. Cu acest prilej, protopresbiterul dr. Lupas, profesor universitar, va ține o conferință privitoare la viața și opera marelui mitropolit.

În chestiunea traducerii și tipăririi bibliei, s'a hotărât să se tipărească în două edițiuni: una pentru intelectuali și alta pe înțelesul tuturor credincioșilor. Întru cât ea va avea caracterul unei lucrări oficiale a Sinodului, va fi editată sub îngrijirea unei comisiuni mixte de clerici și laici.

Sinodul a luat apoi în discuțiune, raportul privitor la întrebuintare sumelor, ce vor rezulta din exproprierea moșilor bisericești și mai cu seamă a acelor ce vor rezulta din vânzarea bunurilor mănăstirilor din Basarabia, închinat diferitelor biserici străine și cari au fost apoi confiscate de guvern. S'au făcut mai multe propuneri și în cele din urmă s'a hotărât, ca Sinodul să intervină pe lângă guvern, ca aceste sume să fie încredințate bisericii, spre a fi întrebuintate la înfrățirea a diferite opere de asistență și în special căminuri pentru studenții creștini.

În fine Sinodul a mai discutat diferite rapoarte și propuneri ale comisiunilor speciale.

La alvie. Cetim în Telegraful Român: Părintele Dr. Ștefan Pop, fost paroh gr. catolic în Izvin, a trecut la ortodoxie. Absolvent al facultății teologice din Budapesta și doctor în dreptul canonic, el a slujit în biserica greco-catolică până acum, dar sufletește aparține de mult ortodoxismului celui mai curat, în serviciul căruia și-a pus condeii și față de care a manifestat întotdeauna un adânc respect, plin de evlavie.

Dreapta înțelegere a chemării vremilor răzbate tot mai mult în rândurile credincioșilor, ținători de biserică unită, manifestându-și voința de a se întoarce la ortodoxie.

Acum un preot dintre cei cu carte, verifică îndreptățirea năzuințelor noastre de a readuce pe frații înstrăinați la sânul bisericii mame. Dumnezeu să binecuvânteze ceasul, în care el a dat pilda, pe care, nu ne îndoin, o vor urma și alții, pe măsura ce se vor lumina și dumeri asupra actului de dreptate și de îndreptare pe care trebuie să-l facă. Lor, preoților, le va urma apoi și poporul mai cu îndrăznire, ca să putem prăznuiră cât mai curând bucuria ce a avut tatăl din pilda evangheliei, la întoarcerea fiului său.

Patriarhul din Constantinopol a fost atacat de o ceată de greci antipatriarhiști, care su îndrăznit să inzulte atât pe patriarhul Meletie, cât și pe alți înalți prelați străini veniți la conferința pan-ortodoxă. Manifestanții voiau să stearcă demisa Patriarhului. Intervenind, detașamente de jandarmerie franceză și italiană a alungat pe turburători.

În ziua de 9 Iunie, în timpul când se cită actul de excomunicare din biserică creștină ortodoxă a celor ce au luat parte la atacul din zilele trecute, s'au produs noi turburări la Patriarhie.

Înaltul comisar britanic, șeful trupelor aliate din Constantinopol, a intervenit și poliția britanică a arestat pe turburători, căci poliția turcească și de astădată a dat dovadă, că nu e în stare să mențină ordinea.

Înaltul comisar britanic a atras atențiunea cercurilor otomane competente, că poliția engleză va interveni de îndată ce vor surveni alte turburări în Constantinopol.

Excursiune de studii. Profesorii și elevii Institutului teologic din Caransebeș au făcut excursiunea de studii anunțată într'un număr trecut al „Foi Diecezane”, sub conducerea directorului Dr. Petru Barbu, profesorul Dr. Dimitrie Cioloca și 33 studenți de teologie au plecat din Caransebeș Marți în 16 Mai v. și au parcurs o parte însemnată din Ardeal și Oltenia. Au vizitat monumentele istorice și instituțiunile mai însemnate din Alba-Iulia, Sibiu, Râmnicul-Vâlcei, Curtea de Argeș, Pitești și Craiova. Pretutindeni au fost bineprimiți. Teritoriul și lucrurile văzute vor rămânea neșterse în memoria excursioniștilor. Cu drag își vor aduce aminte de primirea I. P. S. Mitropolitului nostru Dr. Nicolae Bălan și de bunăvoința și dragostea ce li sa arătat de către șefii orașelor și instituțiunilor cercetate. E regretabil, că la această excursiune n'au participat și alți preoți și fețe bisericești din eparhia noastră. Excursiunea a ținut 8 zile și mulțumită favorurilor avute pe C. F. R. și ospitalității înăscute poporului nostru, a costat de persoană numai 290 Lei. Înseamnă aceasta pentru orientare pe viitor.

La conferința pan-ortodoxă din Constantinopol nu s'a primit calendarul gregorian, căci desființarea celor 13 zile nu înseamnă primirea calendarului gregorian. Aceasta e o simplă ajungere la nivelul celui gregorian, dar de aci încolo alta e intercalarea anilor bisecți la noi, alta în cel gregorian. Doar în aceasta se vede structura unui calendar, în felul de întocmire al anilor bisecți. După întocmirea profesorului sârb *Milencovici*, primită de conferința dela Constantinopol, intercalarea anilor bisecți nu se potrivește cu cea din reforma gregoriană. Calendarul gregorian este el însuși greșit și conferința nu avea de ce trece dela un calendar greșit la altul tot greșit.

Congresul preoților basarabeni. Preoțimea basarabeană este încă tot agitată în urma ultimelor alegeri de episcopi. Printr'un manifest chiamă pe drept credincioși în sprijinul „dreptei lor cauze” și denunță creștinilor înjosirea bisericii basarabene.

Se proiectează ținerea unui congres la Chișinău. Data congresului a fost fixată pentru ziua de 18 Iunie.

Revoluția în Bulgaria. În scopul răsturnării guvernului Stamboliisky, în Bulgaria s'a constituit mai de mult un comitet revoluționar, alcătuit în mare parte din foști ofițeri și membri ai partidelor burgheze.

Sâmbăta trecută acest comitet, în frunte cu profesorul Tzankoff, a arestat pe toți membrii guvernului și a luat puterea în mână sa, făcând cunoscut aceasta populației printr'un manifest.

Regele Boris, care a consimțit cu comitetul revoluționar, îndată a și numit noul guvern. Dela guvernul Tzankoff se așteaptă restaurarea regimului constituțional, reîntegrarea regelui în prerogativele sale, dela care a fost cu desăvârșire înlăturat, precum și restabilirea partidelor burgheze, pe care Stamboliisky le distrusese aproape cu totul și înfrânarea exagerată a partidului agrarian.

Se anunță, că în Bulgaria ar fi liniște și că lupte ar avea loc numai în jurul Varnei între guvernamentali și agrarieni. Soarta lui Stamboliisky este încă necunoscută.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român”.

Președinte de onoare: **M. SA REGELE FERDINAND I.**

Nr. 710/1923.

CIRCULARĂ

cătră Onor. Direcțiuni ale despărțămintelor „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”.

Pentru a satisface dispozițiilor din statutele „Asociațiunii” în vederea ținerii adunării generale, în August a. c., avem onoare a ruga On. Direcțiuni să binevoiască a ne raportă, până la 25 Iunie n. a. c., asupra urmă-

toarelor chestiuni, cari vor trebui să fie trecute în **Raportul general pe anul 1922**, anume arătându-ne care este:

1. **Numărul membrilor „Asociațiunii”,** după diferitele categorii.
2. **Numărul agenturilor comunale,** indicând numele comunelor, în cari ele funcționează și arătând activitatea dezvoltată de ele în cursul anului 1922.
3. **Numărul bibliotecilor „Asociațiunii”,** de pe teritoriul despărțământului, indicând comuna, în care se află biblioteca, numărul cărților din cari se compune biblioteca și numărul cetitorilor ei în anul 1922.
4. **Cursurile de analfabeți,** ținute în comunele despărțământului, în iarna anului 1922/23
5. **Prelegerile** ținute pe teritoriul despărțământului în cursul anului 1922, indicând titlul acestora, numele conferințiarului și comuna în care s'au ținut.
6. **Conferințele și seratele (șezătorile) culturale,** indicând titlul conferențelor și punctele principale ale seratelor, cum și numele conferințiarului.
7. **Date referitoare la averea despărțământului, la expoziții, bănci populare, cooperative, case naționale (case sau căminuri culturale),** înființate resp. aranjate cu concursul despărțământului sau agenților „Asociațiunii”.
8. **Rugăm, mai departe, și cu această ocazie, Onor. Direcțiuni ale despărțământelor,** cari nu s'au reorganizat după războiu, să ia dispoziții pentru **convocare adunării cercuale ordinare în scopul reorganizării despărțământului.**
9. **Domnilor, cari au fost rugați să reorganizeze anumite despărțăminte sau să înființeze despărțăminte nouă ale „Asociațiunii”,** le adresăm rugarea să binevoiască a îndeplini cât mai neîntârziat posibil încredințarea ce li s'a dat din partea comitetului nostru central.
9. **O agentură model.** Ca exemplu vrednic de urmat din partea tuturor agenturile noastre arătăm la acest loc *laudabila activitate culturală a ageturei „Asociațiunii”, din comuna Vereșmort, jud. Turdariaș, plasa Vințul de sus, în anul 1922.*

În luna Ianuarie 1922, prin un scurt act constitutiv, dnii *Iuliu Căpâlnianu*, preot, *Gheorghe Stoica*, Arg. Nemeș, *Gheorghe Maior* și *Vasile Stanislav* au înființat în numita comună o „*Casă Națională*” în cadrele „Asociațiunii”.

Baza Casei Naționale o formează reprezentațiile aranjate de școlarii din Vereșmort, anume reprezentații teatrale, corale, declamatorice, citirea zilnică a gazetelor, deschiderea unei biblioteci, ținerea de conferințe, șezători și alte manifestațiuni culturale și sociale.

Mijloacele le câștigă prin taxe dela membri, prin oferte benevole și din venitul reprezentanților, cari în anul 1922 s'au ridicat la suma de Lei 7,000.—.

Din această sumă s'a făcut o bină stabilă pentru

reprezentatii, 20 scaune și 4 mese, s'au abonat și cetit regulat în localul Casei Naționale 12 foi periodice s'au cumpărat tablouri istorice, s'a sporit biblioteca, s'au dat premii școlarilor la finea anului școlar ș. a. multe.

S'au aranjat **14 reprezentanții teatrale, corale și declamatorice**, reprezentându-se următoarele piese:

1. „Irozii”, piesă de Crăciun.
2. „Despre bunăcuviință”, dialog.
3. „Prietenii și neprietinii țaranului”.
4. „Țiganul la târg”.
5. „Poemul Unirii”.
6. „Țiganul în căruță”, monolog.
7. „Iubirea meseriilor”, piesă.
8. „Țiganul la vânat”.
9. „Păzitorul de noapte”.
10. „Moise Păcuraru”.
11. „Ce poate lenevia”.
12. „În sat la Tânguești”.
13. „Mana vacilor”.
14. „Vișelul de aur”.
15. „O Sâmbătă norocoasă”.
16. „Ruga dela Chisetân”.
17. „Despre lăcomie”, patruclog.
18. „Mătușa surdă”, dialog.
19. „Despre limba românească”, patruclog.
20. „Zorile”.
21. „Paițele satelor”.
22. „Capra cu trei iezi”, comedie.
23. „Vasilicuță în necaz”, monolog.
24. „Florin și Florica”, de V. Alecsandri.
25. „Însurățelul”, monolog.
26. „Vlăduțul mamei”.
27. „Teatru familial”.
28. „Piatra din casă”, de V. Alecsandri.
29. „Rezervă Căpitan”, monolog.
30. „Micul ostaș”.
31. „Toana nebuniei”.
32. „Povestea vorbii”.
33. „Cinel-Cinel”, de V. Alecsandri.

Poezii s'au declamat la cele 14 reprezentatii 19 bucăți.

Bucăți corale s'au executat: 1. „Imnul Regal”. 2. „Pe-al nostru steag”. 3. „Tunurile bubuie”. 4. „Trei colori”. 5. „Ardealul”. 6. „Așa-i Românul”. 7. „Oșteanul român”. 8. „Imnul Astei”. 9. „Cântecul lui Horia”. 10. „Marșul lui Tudor”. 11. „Colo-n Munții Tebei”, duet. 12. „Iată zina triumfală”. 13. „Marșul lui Iancu”. 14. „Marseleasa”. 15. „Gloria de altădată”, în 2 voci. 16. „Cucușor”, cu solo.

S'au aranjat și **2 tablouri vii**, la Crăciun reprezentându-se Nașterea Domnului Isus, iar la Anul-nou: anul vechiu și anul nou, care urează și toate lucrările Românului în cele 4 ano-timpuri.

Cu chipul acesta succesul moral-cultural este evident. Casa Națională, mai ales Duminica și în serbători, e plină. Analfabetismul decrește cu pași repezi, tineretul devine mai decent, mai bun și o atmosferă de înviore și regenerare se produce pe toate terenurile vieții și la întreaga populația satului.

Dorind, ca în toate satele noastre să se pornească un asemenea apostolat, mulțumim, și pe această cale, din toată inima, dlui I. Căpâlneau și tovarășilor săi pentru nobilele străduințe ce fac pentru progresul neamului nostru.

10. Conferențiarul-propagandist al „Asociațiunii”. Cu înperere dela 15 Maiu a. c. noul conferențiar-propagandist al „Asociațiunii”, dl **Ioan Neagoe**, și-a ocupat postul, având să se ocupe de următoarele probleme:

a) să reorganizeze despărțămintele și agenturile ne-active și să organizeze noue despărțăminte, agenturi și biblioteci populare;

b) să dea îndrumări în scris și să țină prelegeri populare, îndeosebi în scopul înființării a tot felul de cooperative și bănci populare, cum și pentru înființarea altor însoțiri economice și culturale;

c) unde e terenul prielnic, să stea într'ajutor, la fața locului, cu toate cele de lipsă, pentru înființarea cooperativei și altor însoțiri, cum și pentru înființarea caselor naționale și caselor culturale;

d) să adune date statistice asupra organizațiilor culturale și economice;

e) să înscrie membri de toate categoriile pe seama „Asociațiunii” și să desfacă publicațiunile și biletele de loterie ale acesteia.

Dl conferențiar Neagoe stă la dispoziția despărțămintelor noastre și în general la dispoziția poporului nostru cu lămuririle necesare asupra tuturor chestiunilor indicate mai sus.

Pentru reușita propagandei culturale-economice a dlui conferențiar cerem binevoitorul sprijin al tuturor, în interesul ridicării neamului nostru.

11. În sfârșit rugăm despărțămintele și pe toți aceia cărora li s'au trimis *liste de subscripții* pentru **Fondul cultural Andreiu Barseanu**, să ne returneze aceste liste, dimpreună cu sumele colectate.

Sibiu, în 20 Maiu 1923.

Dr. Octavian Rusu, Cluj

vice-președinte.

Romul Simu

secretar.

Nr. 19/1923 Exec.

Edict de licitațiune.

Subsemnatul esmis judecătorec, conform §-lui 102 al legii LX din anul 1881, prin aceasta publică, că în urma decisului Judecăt. de Ocol din Teregova, de sub Nr. G. 4194/1921 cu ocaziunea efeptuirii execuției es-contativă la comuna Rusca în favoarea reclamantului Em. B. Keppich succesori din Caransebeș, prin adv. său Dr. Iacob Déri adv. Caransebeș, contra debitorului pentru suma de 2146 Lei 70 bani capital și acces. numele obiectelor secestrate și anume: mărfuri de comerț, stelajuri din comerț, o scroafă și alte obiecte în preț de 3631 Lei, se vor vinde prin licitație publică.

Pentru efectuarea licitației în urma decisului Jud. de Ocol sub Nr. G. 4194/1921 pentru suma de 2146 Lei 70 bani capital, și total spese procesuale 56 Lei 25 bani, statorite deja, desige termin la locuința secestratului în comuna Rusca la 23-lea Iunie 1923 orele 9 a. m. și ceice doresc a lua parte să somează cu aceea observare, că mobilele menționate la această licitație conform §-ilor 107 și 108 ai Legii LX din 1881, pe lângă plata în numerar, în caz de lipsă sub prețul es-miterii, se vor vinde celui ce va promite mai mare preț.

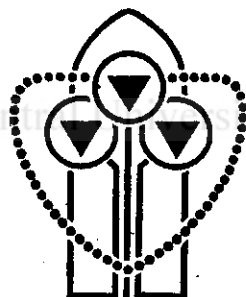
Întrucât mobilele ce trebuie vândute, sunt secestrate și de alții, conform §-ului 20 al legii din 1908, se ordonează și în favoarea acestora.

Teregova, la 25 Maiu 1923.

Frideric Wagner
executor.

LEGĂTORIA

TIPOGRAFIEI DIECEZANA
DIN CARANSEBEȘ

.....
primește
spre executare
orice lucrări
privitoare la
această branșă